

Poques mesures contra la crisi de contaminació a Catalunya: quatre preguntes amb resposta

L'alerta activada per la Generalitat no comporta cap limitació de trànsit i les partícules en suspensió poden provocar patologies respiratòries i cardiovasculars

Senyalització de la Zona de Baixes Emissions, a la Ronda de Dalt | Adrià Costa

La Generalitat ha declarat aquest dilluns un episodi d'alta contaminació (<https://www.naciodigital.cat/noticia/183161/declarat/episodi/alta/contaminacio/tot/catalunya>) a tot Catalunya. L'avís ha arribat per l'alta presència de partícules sòlides d'entre 2,5 i 10 micròmetres en suspensió a l'aire. El Govern, a més, manté actiu l'avís preventiu per diòxid de nitrogen (NO₂) als 40 municipis de la zona de protecció especial (ZPE).

La declaració d'un episodi per alta contaminació per partícules no comporta restriccions de trànsit, però el Govern sí que insta les activitats cimenteres a reduir les emissions, i els municipis, a restringir les actuacions que generen partícules, com determinades obres. L'administració també insta la població a prioritzar l'ús del transport públic.

La declaració de l'episodi per alta contaminació arriba després que l'Ajuntament de Barcelona hagi instat el Govern i l'Estat a constituir una taula per declarar l'emergència climàtica a la capital catalana, amb l'objectiu d'impulsar polítiques concretes contra l'escalfament global. Ho va anunciar la tinent d'alcaldia Janet Sanz el 28 de juny i va avançar que la voluntat del consistori era transcendir el terreny simbòlic. En aquest sentit, el govern de Colau espera que la trobada entre

institucions serveixi per abordar mesures en relació a la Zona de Baixes Emissions i les restriccions a vehicles contaminants.

Però quines són les causes que han provocat aquest episodi i quines conseqüències té sobre la salut de les persones? Són suficients les restriccions previstes?

- Quines són les causes dels episodis d'alta contaminació?

Les partícules en suspensió PM10 són petits elements sòlids o líquids que floten en l'aire. Els motors, els pneumàtics o els frens dels vehicles generen bona part d'aquestes partícules, que també poden provenir de la pols que generen les obres i dels núvols de pols sahariana. També de la indústria o de les cremes agrícoles.

Les PM10 contenen silici, alumini, carboni i metalls pesants. La seva mida màxima és de 10 micròmetres, l'equivalent a la mil·lèsima part d'un mil·límetre.

L'investigador de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA) Roger Curcoll explica que aquesta vegada l'entrada d'una massa d'aire sahariana ha estat clau en la declaració de l'episodi. En aquest sentit, l'onada de calor ha provocat una estabilitat atmosfèrica que causa un estancament de l'aire, per la qual cosa les partícules en suspensió generades pels vehicles es queden en l'aire. "No hi ha un moviment d'aire que els transporti o els dilueixi", detalla.

- Quines afectacions tenen les partícules en la salut de les persones?

Com més fina és la partícula en suspensió més probable és que afecti la salut de les persones. Les PM10 poden ser causants de càncer de pulmó, poden provocar afectacions respiratòries i asma i poden agreujar les patologies cardiovasculars. En el cas dels infants, les partícules poden perjudicar el seu desenvolupament pulmonar.

Els episodis d'alta contaminació es declaren quan la quantitat de partícules supera els valors límit per a la protecció de la salut. Concretament quan la mitjana supera el volum de 80 micrograms per metre cúbic en més d'una estació de mesurament de la Zona de Protecció Especial (ZPE) i les previsions indiquen que els nivells es mantindran elevats. També quan es detecti durant tres dies consecutius una concentració de 50 micrograms per metre cúbic en una estació de la ZPE. La ZPE s'ubica al Barcelonès, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental i el Baix Llobregat

- Quines mesures es prenen actualment quan es declara un episodi?

L'episodi d'alta contaminació per partícules en suspensió no suposa cap restricció del trànsit. La Generalitat va definir la Zona de Baixes Emissions (ZBE) que inclou gairebé tots els barris de Barcelona, Sant Adrià de Besòs, Hospitalet de Llobregat, Esplugues de Llobregat i Cornellà de Llobregat, sense incloure la Ronda de Dalt i la Litoral. Des de l'1 de desembre del 2017 el Govern preveu limitar el trànsit en casos d'alta contaminació, però només per aquella provocada per diòxid de nitrogen. Des de llavors no se n'ha decretat cap.

Si se'n decretés algun, no podrien circular per la ZBE els dies laborables de set del matí a vuit del vespre els vehicles sense distintiu ambiental de la Direcció General de Trànsit (DGT). Això suposa un veto als cotxes de gasolina matriculats abans del 2000 i als de dièsel matriculats abans del 2006, així com a les furgonetes matriculades abans de l'octubre del 1994.

Així doncs, l'episodi per l'elevada presència de partícules no suposa restriccions de trànsit i les administracions es limiten a aconsellar l'ús del transport públic. També insten a limitar l'activitat d'obres o equipaments industrials.

- Quines altres mesures es podrien prendre a curt termini?

A partir del 2020, les restriccions de trànsit previstes per la Generalitat són més severes i la prohibició als vehicles sense distintiu ambiental no serà puntua sinó permanent els dies feiners de set del matí a vuit del vespre.

Per Curcoll, les mesures contra la contaminació han de seguir aquest camí i no només decretar-se en episodis concrets. "La respiració en unes determinades hores d'aire molt contaminat és perjudicial per a la salut, però també ho és la respiració contínua d'aire moderadament contaminat", explica. L'investigador de l'ICTA també assenyala els creuers com un focus important de pol·lució a Barcelona que caldria regular amb celeritat.

La convocatòria d'una taula per declarar l'emergència climàtica a Barcelona feta per l'Ajuntament hauria de traduir-se en l'impuls de mesures contra la contaminació, amb el suport del Govern i l'Estat. El desenvolupament de la Zona de Baixes Emissions i les restriccions de trànsit apareixen com a grans qüestions a abordar.

La possibilitat d'instal·lar un peatge urbà per circular pe Barcelona també està sobre la taula del consistori. Al març la tinent d'alcaldia d'Ecologia, Janet Sanz, va assegurar que la iniciativa estava en fase "d'estudi avançat" però va descartar que es pogués implementar a curt termini. Curcoll recorda que les restriccions de trànsit s'han demostrat efectives a ciutats com Berlín. Des del 2008 un total de 88 kilòmetres quadrats de la capital alemanya estan considerats Zona Mediambiental i només es permet la circulació dels vehicles menys contaminants. "Aquestes mesures han d'anar acompanyades de millores en el transport públic urbà i inter-urbà per afavorir l'ús del transport col·lectiu en contra del transport privat", conclou Curcoll.